

Ingólfshöfði, sveitarfélaginu Hornafirði

Stjórnunar- og verndararáætlun 2018-2027

September 2018

Efnisyfirlit

ADGERÐAÁÆTLUN 2018 – 2022	5
1. INNGANGUR	6
1.1. Samráð	7
1.2. Eignarhald og umsjón	7
1.3. Lagalegur og stjórnsýslulegur rammi	8
1.4. Verndargildi og verndarflokkur	8
2. LÝSING Á SVÆÐINU	9
2.1. Mörk svæðisins.....	9
2.1.1. Tengsl við áhrifasvæði.....	9
2.1.2. Aðkomuleiðir	9
2.2. Náttúruminjar	10
2.2.1. Jarðminjar	10
2.2.2. Gróður og vistgerðir/jarðvegur	10
2.2.3. Dýralíf.....	10
2.3. Menningarminjar	11
2.4. Landnotkun.....	11
2.4.1. Landbúnaður	11
2.4.2. Veiðar	11
2.4.3. Ferðaþjónusta og útivist.....	12
2.5. Innviðir og mannvirki	12
2.5.1. Landvarsla	12
2.5.2. Byggingar.....	12
2.5.3. Aðgengi	Error! Bookmark not defined.
2.5.4. Vegir og vegslóðar	12
2.5.5. Stígar og gönguleiðir	12
2.5.6. Reiðleiðir	13
2.5.7. Skilti.....	13
2.5.8. Sorp og sorpflokkun	13
2.6. Öryggismál	13
2.7. Fræðsla og kynning	13
2.8. Rannsóknir og vöktun.....	13
3. MARKMIÐ, STEFNA OG LEIÐIR	14
3.1.1. Ástandsmat	14
3.1.2. Aðkomuleiðir	14
3.2. Náttúruminjar	14
3.2.1. Jarðminjar, gróður og dýralíf.....	15
3.3. Menningarminjar	15
3.4. Landnotkun.....	15
3.4.1. Landbúnaður	15

3.4.2.	Veiðar	15
3.4.3.	Kvikmyndataka og ljósmyndun	15
3.4.4.	Ferðapjónusta og útivist.....	16
3.5.	Helstu ógnir.....	16
3.6.	Innviðir og mannvirki	16
3.6.1.	Landvarsla	16
3.6.2.	Byggingar.....	16
3.6.3.	Vegir og bílastæði.....	16
3.6.4.	Stígar og gönguleiðir	16
3.6.5.	Reiðleiðir	17
3.6.6.	Skilti	17
3.6.7.	Sorp og sorpflokkun	17
3.7.	Öryggismál	17
3.8.	Fræðsla og kynning	17
3.9.	Mönnuð og ómönnuð loftför.....	18
3.10.	Rannsóknir og vöktun.....	18
	HEIMILDASKRÁ	20
	VIÐAUKI I	21
	VIÐAUKI II	22
	VIÐAUKI III.....	23
	VIÐAUKI IV	24

Leiðarljós

Leiðarljós áætlunar þessarar er að standa vörð um lífríki og menningarsögu Ingólfshöfða með skýrari stýringu umferðar um friðlandið, hæfilegum innviðum og fræðslu.

DRAFT

Aðgerðaáætlun 2018 – 2022

Kafli þessi er forgangsröðun þeirra aðgerða sem brýnast er að Umhverfisstofnun vinni að á næstu fimm árum fyrir friðlandið Ingólfshöfða. Aðgerðir þessar styðja við leiðarljós og framtíðarsýn svæðisins en eru áætlaðar með fyrirvara um að fjármagn til framkvæmda fáiist hverju sinni. Umhverfisstofnun er ábyrgðaraðili aðgerða.

Árlega

- ✓ Umhverfisstofnun fylgist með ástandi innviða og geri ráðstafanir um úrbætur eftir því sem þörf er á.
- ✓ Öryggi ferðamanna verði vaktað í ljósi hrun- og hraphættu.
- ✓ Göngustígar og jarðvegsrof verði vaktað.
- ✓ Gert verði ástandsmat.

2018

- ✓ Lagfæringar verði gerðar á upphafi stígs og grjót fært til vegna öryggissjónarmiða.
- ✓ Umhverfisstofnun geri úttekt og áætlun um skilti sem æskilegt er að verði sett upp og setji í framkvæmdaáætlun.

2019

- ✓ Stikaðar verði gönguleiðir.
- ✓ Sett verði upp skilti með tilmælum um að gestir svæðisins skuli virða fuglalíf.
- ✓ Kort af friðlandinu verði uppfært.
- ✓ Umhverfisstofnun staðfæri Öryggisáætlun friðlýstra svæða stofnunarinnar fyrir Ingólfshöfða.
- ✓ Bæklingur um svæðið verði uppfærður.
- ✓ Umhverfisstofnun, í samvinnu við hagsmunaaðila og sveitarfélag, setji upp upplýsinga- og fræðsluskilti um friðlandið. Á skiltunum komi fram upplýsingar um náttúrufar, menningaminjar, gönguleiðir og umgengnisreglur svo sem um ómönnuð loftför og sorp.
- ✓ Heimasíða um svæðið verði endurgerð á vef Umhverfisstofnunar.

2020

- ✓ Meta þörf á nánari stýringu vélknúinnar umferðar.

2021

- ✓ Endurskoða auglýsingu um friðlandið.

2022

- ✓ Aðgerðaáætlun Ingólfshöfða verði endurskoðuð.

1. Inngangur

Ingólfshöfði er 76 metra há kletthöfði suður af Hofsnesi í Öräfum. Höfðinn er um 1200 metra langur og 750 metra breiður. Í Ingólfshöfða er mikilvægt fuglalíf, þar verpa meðal annars lundi, fyll og þéttleiki skúma er áberandi. Sjófuglabyggðinni í Ingólfshöfða fylgir einstakt smádýrasamfélag og finnast þar tegundir eins og mordýr sem ekki hefur fundist annars staðar á landinu.¹ Veiði á lunda var stunduð lengi í Ingólfshöfða en fyrstu lundaháfarnir komu í Öräfín 1872 frá Færeyjum. Einnig tíðkaðist að síga í björgin eftir svartfuglseggjum á vorin og hafa eggjatölur verið skráðar í bækur í marga áratugi.²

Ingólfshöfði ber nafn landnámsmannsins Ingólfs Arnarsonar en samkvæmt Landnámu þá sigldi Ingólfur ásamt Hallveigu, konu sinni, frá Noregi til Íslands í kringum 874, lenti skipi sínu við Ingólfshöfða og talið er að þau hafi dvalist þar yfir veturinn.

Ingólfshöfði var friðlýstur sem friðland 1974 og auglýsing um friðlýsingu svæðisins endurskoðuð árið 1978 skv. auglýsingu nr. 388/1978. Mörk friðlandsins mynda ferhyrning

¹ Jón Gunnar Ottósson og Snorri Baldursson, 2005

² Hafdís S. Roysdóttir, 2006

sem ná í um 100 metra fjarlægð út frá ystu klettum höfðans og er stærð friðlandsins um 90 ha.

Vinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir Ingólfshöfða hófst í maí 2017. Áætlunin var unnin af samstarfshópi um friðlandið og starfsfólki Umhverfisstofnunar og er sett í samræmi við 81. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Áætluninni er ætlað að vera stefnumótandi skjal, unnin í samvinnu við landeigendur að Ingólfshöfða, sveitarfélag og hagsmunaaðila. Hún er hugsuð sem stjórnæki til að móta framtíðarsýn og leggja fram stefnu um verndun friðlandsins og hvernig viðhalda skuli verndargildi þess.

Starfshópin skipuðu:

- ✓ Bryndís Bjarnason, Sveitarfélaginu Hornafirði
- ✓ Einar Rúnar Sigurðsson, landeigandi Hofsnesi
- ✓ Hákon Ásgeirsson, Umhverfisstofnun
- ✓ Matthildur Unnur Þorsteinsdóttir, landeigandi Hofsnesi
- ✓ Þorlákur Örn Bergsson, landeigandi Hofi
- ✓ Þórdís Björt Sigþórsdóttir, Umhverfisstofnun

Áætlunin gildir til ársins 2027 og er henni skipt í þrjú kafla. Fyrstu tveir innihalda bakgrunnsupplýsingar um Ingólfshöfða en í þriðja kafla er að finna stefnumótun og markmið fyrir svæðið. Með stjórnunar- og verndaráætluninni fylgir aðgerðaáætlun sem gildir til fimm ára. Að fimm árum liðnum skal meta árangur verndarráðstafana og endurskoða og uppfæra aðgerðaáætlun.

1.1. Samráð

Í samræmi við 3. mgr. 81. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd var haft samráð við fagstofnanir og aðila sem hagsmuna hafa að gæta á svæðinu. Við upphaf vinnunnar var sent bréf til fagstofnana og hagsmunaaðila (sjá viðauka IV) þar sem tilkynnt var að vinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir friðlandið væri að hefjast. Þessum aðilum var einnig sent bréf í upphafi kynningarferlis þar sem upplýst var um kynningartíma og hvar tillögu að áætluninni væri að finna. Sérstakur fundur var haldinn á meðan á vinnu að áætluninni stóð fyrir þá aðila sem eiga og/eða leigja nytjar í höfðanum.

1.2. Eignarhald og umsjón

Ingólfshöfði er í landi Sandfells, sem er ríkisjörð og fara Ríkiseignir með málefni jarðarinnar sem landeigandi. Umhverfisstofnun hefur umsjón með friðlýstum svæðum sbr. 13. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Nokkrir leigutakar eru með jörðina Sandfell til leigu. Eigendum jarðarinnar Hofi tilheyrir ákveðinn skráður nytjaréttur, þ.e. réttur til beitar og slægna á graslendi. Réttur eigenda á Hofi takmarkast við 2/5 af heildar graslendi svæðisins.

1.3. Lagalegur og stjórnsýslulegur rammi

Ingólfshöfði var friðlýstur sem friðland árið 1974 en friðlýsingin var endurskoðuð árið 1978, sbr. auglýsing nr. 388/1978 (sjá viðauka 1). Í friðlýsingu Ingólfshöfða er alþjóðasamninga ekki sérstaklega getið en þeir samningar sem hafa þýðingu fyrir lífríkið innan friðlandsins og íslensk stjórnvöld eru bundin af, eru: *Samþykkt um lífríkisvernd á norðurslóðum* frá 1992 (Conservation of Arctic Flora and Fauna, CAFF), *Bernarsamningurinn um verndun villtra dýra og plantna og búsvæði þeirra í Evrópu* (The Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats) sem samþykktur var árið 1979 og *Samningur um líffræðilega fjölbreytni* (The Convention on Biological Diversity, CBD) sem tók gildi í Rio De Janeiro árið 1992.

Í friðlýsingarskilmála friðlandsins og þessari stjórnunar- og verndaráætlun er að finna þær reglur sem gilda um umgengni í friðlandinu.

1.4. Verndargildi og verndarflokkur

Markmið með friðlýsingu Ingólfshöfða er að varðveita og viðhalda náttúrulegu ástandi svæðisins og þá sérstaklega því fuglalífi sem finnst í höfðanum. Ingólfshöfði er friðlýstur sem friðland og flokkast í IV flokk verndarsvæða skv. skilgreiningum Alþjóða náttúruverndarsamtakanna (IUCN). Í þeim flokki eru svæði sem hafa það að meginmarkmiðið að vernda, viðhalda og endurheimta tegundir og búsvæði og miðast stjórnun svæðisins við þá forgangs röðun. Það sem gerir verndarflokk IV frábrugðinn öðrum verndarflokkum er að sérstök áhersla er lögð á verndun eða endurheimt ákveðinna tegunda dýra eða jurta sem eru mikilvægar á svæðis-, lands- eða heimsvísu, ásamt staðar- og fartegunda og/eða búsvæða. Dæmi um önnur friðlýst svæði á Íslandi sem falla í þennan flokk er friðland í Flatey.

2. Lýsing á svæðinu

2.1. Mörk svæðisins

Mörk friðlandsins mynda ferhyrning sem nær í um 100 metra fjarlægð út frá ystu klettanösum höfðans og er stærð friðlandsins 90 ha. Mörk svæðisins má sjá á korti í viðauka II.

2.1.1. Tengsl við áhrifasvæði

Ingólfshöfði tilheyrir jörðinni Sandfelli og að friðlandinu liggur Hofsnes. Um 9 km leið er frá Þjóðvegi í höfðann sem liggur um leirur og ála. Öræfajökull liggur í nálægð við Ingólfshöfða, en þar er virk eldstöð.

2.1.2. Aðkomuleiðir

Hægt er að fara þrjár ólíkar leiðir út í Ingólfshöfða en þær eru flestar torfærar. Ein leiðin er yfir 6 km langar leirur í landi Hofsnes og er sú leið stikuð. Leiðinni er haldið við af landeigendum að Hofsnesi. Ekki er fært yfir leirurnar á venjulegum fólksbílum. Eini vegurinn sem er í sjálfum Ingólfshöfða er vegslóði sem myndaðist árið 1948 þegar vitinn var reistur.

2.2. Náttúruminjar

2.2.1. Jarðminjar

Ingólfshöfði var áður eyja en sandur og framburður jökulána hefur tengt hann landi. Höfðinn er klettahöfði úr storkubergi (basalti), algengustu bergtegund á Íslandi, og hvílir á móbergssundirstöðu.³ Ingólfshöfði er girtur hömrum sem snúa til sjávar í suðurátt, sandalda gengur upp að honum norðanverðum sem heitir Kóngsalda og framundan henni er Kóngsvík.

2.2.2. Gróður og vistgerðir/jarðvegur

Ingólfshöfða er skipt í tvo hluta eftir gróðurfari og heita þeir Grashöfði og Grjóthöfði. Á Grashöfðanum er að finna þykka vallendistorfu en í Grjóthöfðanum var áður fyrr fremur gróðursnautt og grýtt. Grjóthöfðinn hefur hinsvegar mikið gróið upp vegna fugladrifs eftir að svartbakar og sílamáfar fóru að verpa þar um og eftir 1950.³ Alls hafa verið skráðar 112 tegundir af háplöntum í Ingólfshöfða, meðal annars blágresi, blóðberg, kattartunga, holurt, holtasóley, krækilyng, mýrarstör, gulstör og klófífa.⁴ Samkvæmt vistgerðakorti Náttúrfræðistofnunar Íslands er að finna nokkrar vistgerðir með hátt verndargildi á svæðinu. Til dæmis víðikjarrvist sem flokkast með mjög hátt verndargildi, grasengjavist með hátt verndargildi og hrossanálarvist sem flokkast með miðlungshátt verndargildi. Þessar vistgerðir eru einnig á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar. Í viðauka VI er að finna yfirlitskort yfir þær vistgerðir sem finnast innan friðlandsins

2.2.3. Dýralíf

Fuglar

Ingólfshöfði er flokkaður samkvæmt Náttúrufræðistofnun Íslands sem mikilvægt fuglasvæði og er hann einnig á alþjóðlegri skrá um mikilvæg fuglasvæði, IBA (e. Important Bird Areas). Í dag eru 85 svæði á Íslandi skráð á IBA-skrá, meðal annars Eldey, Vestmannaeyjar og Þjórsárver. Samkvæmt upplýsingum frá Náttúrufræðistofnun Íslands nær álfkuvarp í Ingólfshöfða alþjóðlegum verndarviðmiðum (5.916 pör) og einnig verpir þar um 1% íslenska langvíustofnsins (5.884 pör). Skúmur er áberandi í höfðanum auk lunda og fýls. Við höfðann eru einnig lómur, lóuþræll og sanderlur. Langvíur og stuttnefjur verpa í höfðanum og miðað við örnefnið Stuttvíusig má gera ráð fyrir því að stutfnefjan hafi verpt í höfðanum í einhvern tíma.³ Svartbak hefur fækkað síðustu áratugina en fleiri skúmspör verpa á og við höfðann. Sum ár hefur verið mikið af tófu á svæðinu þannig að lítið af skúmsungum og máfsungum hafa komist á legg. Sumir svartbakarnir hafa flutt sig niður í björgin og komið þannig upp ungum, en þeir sem eru upp á höfðanum hafa verið auðveld bráð fyrir ref. Sumarið 2016 fengu ferðaþjónustuaðilar í höfðanum refaskyttur til að koma í höfðann og fundust 2 greni sem var eytt ásamt 20 dýrum. Sumarið 2017 komust fleiri skúmsungar á legg en áður þar sem mun minna var af tófu.⁴

³ Hafdís S. Roysdóttir, 2006.

⁴ Munnleg heimild, Einar Rúnar Sigurðsson, 2018.

Ekki er talið að ferðaþjónusta ógni fuglalífi í höfðanum. Nánari umfjöllun um ferðaþjónustu og áhrif hennar er að finna í kafla 2.4.3 um ferðaþjónustu og útivist.

Smádýr

Smádýrasamfélagið við Ingólfshöfða er einstakt, í hellum sunnan undir höfðanum er mordýrið að finna sem ekki hefur fundist annars staðar á landinu og eins er að finna sníkjuvespu en hún hefur fundist á einum öðrum stað á landinu.⁵ Eyjarani finnst aðeins í Ingólfshöfða og í Vestmannaeyjum á Íslandi en utan Íslands á eygni St. Kilda við Skotland, þar sem hann lifir eingöngu á skarvakáli. Skortítan finnst hér og þar á landinu í litlum mæli, nema í Ingólfshöfða þar sem hún er algeng. Aðrar tegundir af skordýrum finnast í Ingólfshöfða og eru bjöllur þar áberandi, til dæmis járnsmiður, fjallasmiður, kragasmiður og brunnkluþka. Af tvívængjum eru hræfluga og mykjufluga alengastar.⁶

2.3. Menningarminjar

Til minningar um búsetu Ingólfs Arnarsonar sem tók fyrst land á Ingólfshöfða á Íslandi var reistur stuðlabergsdrangur árið 1974 og stendur á honum: „Ingólfur tók þar land, er nú heitir Ingólfshöfði. Landnámabók. Ellefu alda minning 1974“. Skammt frá minnismarkinu er varða sem var hlaðin árið 1839 að tilskipun Björns Gunnlaugssonar þegar hann var að vinna að landmælingum í Ingólfshöfða. Eitt af fyrstu skipbrotsmannskýlum á Íslandi var reist árið 1912 á Ingólfshöfða. Fyrsti vitinn í Ingólfshöfða var reistur árið 1916 en árið 1948 var steiptur nýr viti sem Axel Sveinsson verkfræðingur hannaði. Flugviti var reistur í Ingólfshöfða árið 1974.⁶

Friðlýstar minjar eru skráðar af Minjastofnun Íslands og þar kemur fram að Kárahróf, sem er forn nausttóft, fjórar verbúðartóftir og sýruker séu merktar sem friðlýstar minjar.⁷

2.4. Landnotkun

2.4.1. Landbúnaður

Í Ingólfshöfða hefur alla tíð verið sauðfjárbætur en hún hefur minnkað undanfarið ár. Að meðaltali eru um 30-40 kindum beitt í höfðanum yfir sumartímenn.

2.4.2. Veiðar

Sigið er í langvíuegg árlega og eggjatölur skráðar. Síðustu ár hefur ferðaþjónustuaðili í höfðanum kallað út refaskyttu til að veiða ref í höfðanum vegna ágangs í skúmsvarpið. Minkurinn hefur legið í lundaholum og kallað hefur verið eftir veiðimanni til að farga honum.

⁵ Jón Gunnar Ottósson og Snorri Baldursson, 2005.

⁶ Hafdís S. Roysdóttir, 2006.

⁷ Skrá um friðlýstar fornminjar, 1990.

2.4.3. Ferðaþjónusta og útivist

Það sem dregur ferðamenn aðallega í höfðann er lundinn og hófust skipulagðar ferðir í Ingólfshöfða árið 1991. Ferðirnar taka um 2 og ½ klukkustund þar sem gengið er um, fuglalíf skoðað, náttúrufar friðlandsins kynnt og sagt frá sögu svæðisins. Til að meta álag ferðaþjónustu á fuglalíf í friðlandinu óskaði Umhverfisstofnun eftir því að fuglafræðingur myndi fara í vettangsferð. Farið var í júní 2018 og mat lagt á þá ferðaþjónustu sem stunduð er í friðlandinu og álag hennar á fuglalíf. Fuglafræðingur taldi að ferðaþjónusta með núverandi fyrirkomulagi þ.e. hóflegum fjölda ferða, afmörkuð leið sem er gengin innan friðlandsins og að ferðamenn eru aðeins inn á svæðinu að jafnaði frá kl: 10:45-16:30, ætti ekki að hafa neikvæð áhrif á fuglavarp í höfðanum og náttúru Ingólfshöfða. Eins kom fram í vettvangsferð fulgafræðings mikilvægi þess að upplýsa ferðamenn um viðkvæmt lífríki áður en gengið er um friðlandið og að ferðamenn séu ávallt undir leiðsögn á meðan þeir eru inn á svæðinu. Skýrslu fuglafræðings má finna í viðauka V.

2.5. Innviðir og mannvirki

2.5.1. Landvarsla

Umhverfisstofnun sér um eftirlit á svæðinu. Sumarið 2017 fór landvörður mánaðarlega í eftirlit í Ingólfshöfða. Landvörður og sérfræðingur á Suðurlandi eru í góðum samskiptum við ferðaþjónustuaðila sem eru með skipulagðar ferðir í höfðann yfir sumartímann.

2.5.2. Byggingar

Í Ingólfshöfða sjást ummerki af vita sem var reistur árið 1916, en núverandi viti var steypdur árið 1948 eftir hönnun Axels Sveinssonar verkfræðings. Skipbrotsmannaskýli var reist í Ingólfshöfða 1912. Flugviti var reistur 1974 en hann stýrir aðflugi til landsins sem og innanlandsflugi til Hornafjarðar. Vegagerðin sér um viðhald á vitanum, ytri byrðinni er sinnt á 3-5 ára fresti og ljósahús er heimsótt einu sinni á ári. Isavia hefur einnig farið í höfðann reglulega til að sinna viðhaldi á mannvirkjum.

2.5.3. Vegir og vegslóðar

Leiðin út í höfðann yfir leirurnar er stikuð og haldið við af landeigendum að Hofnesi. Eins og áður hefur komið fram þá er ekki fært yfir leirurnar á venjulegum fólksbílum og þessi leið að friðlandinu frekar torfarin. Eini vegurinn sem er í sjálfum Ingólfshöfða er vegslóði sem myndaðist 1948 þegar vitinn var reistur. Sá vegslóði fer uppá höfðann af Kónsöldu sem liggur við norðvestur horn Ingólfshöfða. Þaðan liggur vegslóðinn yfir Grjóthöfðann og síðan Grashöfðann og endar við vitann. Þessi vegur er notaður við viðhald á mannvirkjum í Höfðanum.

2.5.4. Stígar og gönguleiðir

Aðeins sér móta fyrir stígum frá fornu fari um höfðann. Gangandi umferð um höfðann fylgir mest kindastígum og liggur yfirleitt að minnisvarðanum og þaðan að skipbrotsmannaskýlinu,

að vitanum og að stærstu lundasvæðunum. Landslagið á höfðanum er þannig að yfirleitt sér lítið móta fyrir göngustígum hvert sumar, og vorið eftir ekki neitt. Ekki er aðgengi fyrir hjólastóla um friðlandið.

2.5.5. Reiðleiðir

Engin skipulögð reiðleið er um höfðann.

2.5.6. Skilti

Í landi Hofsnæs er skilti þar sem fram kemur að akstur sé bannaður upp á höfðann. Skilti í eigu ábúenda í Hofsnesi um sögu og náttúrufar friðlandsins er staðsett við bílastæðið þar sem skipulagðar leiðsöguferðir hefjast frá Hofsnesi. Á þeim skiltum kemur fram að Ingólfshöfði sé friðland.

2.5.7. Sorp og sorpflokkun

Ekki er móttaka fyrir sorp innan friðlandsins.

2.6. Öryggismál

Helstu hættur sem steðja að gestum í friðlandinu eru hrun- og hræðing. Öryggishandbók friðlýstra svæða hefur ekki verið staðfærð fyrir friðlandið.

2.7. Fræðsla og kynning

Eins og kemur fram í kafla 2.4.3. þá eru skipulagðar ferðir í Ingólfshöfða þar sem fuglalíf er skoðað, náttúrufar friðlandsins kynnt og hugað að sögunni. Fræðsluskilti um friðlandið er við bílastæði, sjá kafla 2.5.6.

Fleiri upplýsingar um höfðann er að finna á heimasíðu Umhverfisstofnunar.

2.8. Rannsóknir og vöktun

Náttúrustofnun Suðurlands stundar tvennskonar vöktun í höfðanum. Vöktun á viðkomu og fæðu lunda síðan 2010, sem er hluti lundavöktunar á Íslandi og vöktun á fjölda bjargfugla, sem er hluti af bjargfuglavöktun í umsjón Náttúrustofu Norðausturlands.

3. Markmið, stefna og leiðir

Markmið þessarar áætlunar er að vernda ásýnd Ingólfshöfða og viðhalda verndargildi svæðisins og lífríki þess. Í þessum kafla verður leitast við að skilgreina markmið, útskýra framtíðarstefnu svæðisins og kortleggja aðgerðir sem framkvæma þarf á næstu árum.

3.1.1. Ástandsmat

Umhverfisstofnun stefnir að því að árlega verði unnið ástandsmat fyrir friðlandið.

Aðgerðir:

- ✓ Ástandsmat unnið árlega.

3.1.2. Aðkomuleiðir

Ekki er stefnt að frekari uppbyggingu á vegum að friðlandinu. Aðgerðaáætlun vegna nánari stýringu vélknúinnar umferðar í friðlandið verður framkvæmd árið 2020.

3.2. Náttúruminjar

Mikilvægt er að vernda vistkerfin sem finnast í Ingólfshöfða til að viðhalda líffræðilegum fjölbreytileika á svæðinu. Öll landnotkun skal vera með sjálfbærum hætti og á ekki að raska jarðminjum, gróðri né dýralífi.

3.2.1. Jarðminjar, gróður og dýralíf

Stefnt skal að frekari rannsóknum á svæðinu, sérstaklega fuglalífi. Stefnt skal að því að koma í veg fyrir jarðvegsrof og gróðureyðingu af völdum ágangs með stýringu umferðar s.s. viðhaldi göngustíga og merkingum. Í maí 2018 var gerð athugun á fuglalífi með tilliti til þess hvort takmarka þyrfti heimsóknir í höfðann vegna fuglalífs. Niðurstöðurnar verði nýttar til efla enn frekar stjórnun svæðisins með verndun lífríkis friðlandsins að leiðarljósi. Til verndar lífríkis á svæðinu þá er lausaganga gæludýra óheimil.

Aðgerðir:

- ✓ Gönguleiðir verði stikaðar.

3.3. Menningarminjar

Menningarminjar skulu verndaðar með því að stuðla að fræðslu og merkingu þeirra og sögulegum minjum skal viðhaldið. Vegna framkvæmda eða hugsanlegra röskunar á menningarminjum skal haft samráð við minjavörð suðausturlands. Umhverfisstofnun leggur til merkingar menningarminja í samráði við Minjastofnun Íslands.

3.4. Landnotkun

Öll landnotkun innan friðlandsins og á áhrifasvæði þess skal vera í samræmi við markmið um verndun Ingólfshöfða, aðalskipulag og stjórnunar- og verndaráætlun. Sjálfbærni skal höfð að leiðarljósi.

3.4.1. Landbúnaður

Sauðfjárbætt skal vera með sjálfbærum hætti. Til verndar lífríkis í höfðanum þá er lausaganga hrossa bönnuð innan friðlandsins en hross geta bæði traðkað niður viðkvæman gróður og eins stigið ofan í lundaholur. Eins er ekki leyfilegt að fara á hrossum um sjálfan höfðann til verndar lífríki og af öryggisástæðum.

3.4.2. Veiðar

Stefnt skal að sjálfbærri nýtingu nytjaréttar þeirra leigutaka og þeirra sem eiga hlut í nytjarétti. Ef tilefni er til þá mun sveitarfélagið Hornafjörður í samráði við Umhverfisstofnun óska eftir því að halda ref í skefjum innan friðlandsins. Stefnt er að því að útrýma mink í friðlandinu.

3.4.3. Kvikmyndataka og ljósmyndun

Kvikmyndataka og framkvæmdir sem skipulagðar eru innan verndarsvæðisins skulu ekki raska gróðri og dýralífi. Vegna lífríkisverndar þá er kvikmyndagerð og aðrar framkvæmdir sem getur haft áhrif á nátturu eða menningarminjar friðlandsins háð leyfi Umhverfisstofnunar. Sækja skal um leyfi á heimasíðu Umhverfisstofnunar. Við leyfisveitingu skal sýna sérstaka aðgát gagnvart fuglalífi.

3.4.4. Ferðapjónusta og útivist

Stefnt skal að sjálfbærri nýtingu innan friðlandsins þegar kemur að ferðapjónustu og útivist. Ferðapjónusta skal vera með þeim hætti að fjöldi ferðamanna í friðlandinu hafi ekki neikvæð áhrif á verndargildi svæðisins. Umferð í höfðann skal ávallt vera með þeim hætti að hún hafi ekki neikvæð áhrif á lífríki svæðisins. Til að koma í veg fyrir aukið álag á lífríki í friðlandinu þá er næturdvöl óheimil.

3.5. Helstu ógnir

Ágangur ferðamanna, loftslagsbreytingar, eldgos og ágangur sjávar eru helstu ógnir friðlandsins.

3.6. Innviðir og mannvirki

Innviðum og mannvirkjum á svæðinu skal vel viðhaldið og skulu þau hæfa þeirri starfsemi sem þar fer fram. Framtíðaruppbygging skal vera í samræmi við stefnu friðlandsins og verndargildi þess. Ekki er gert ráð fyrir innviðauppbbyggingu annarri en uppsetningu á skiltum.

3.6.1. Landvarsla

Reglulega landvarsla skal vera með friðlandinu.

3.6.2. Byggingar

Vegagerðin og lsavia hafa farið í höfðann til að sinna viðhaldi á á mannvirkjum. Ekki er gert ráð fyrir fleiri byggingum á svæðinu.

3.6.3. Vegir og bílastæði

Ekki er stefnt að frekari uppbyggingu vega og bílastæða í tengslum við friðlandið. Áfram verður viðhaldið þeim leiðum sem eru stikaðar.

3.6.4. Stígar og gönguleiðir

Stefnt skal að því að allir stígar og göngustígar séu vel merktir og að villustígar verði afmáðir. Ekki er gert ráð fyrir uppbyggingu á aðgengi fyrir hjólastóla innan friðlandsins. Til verndar gróðri þá er óheimilt að vera á reiðhjólum utan vegslóða.

Aðgerðir:

- ✓ Umhverfisstofnun heldur við og setur upp merkingar vegna gróðurverndar og öryggissjónarmiða eftir þörfum.
- ✓ Mat lagt á göngustíga árlega.
- ✓ Lagfæringar verði gerðar á upphafi stígs og grjót fært til vegna öryggissjónarmiða.
- ✓ Stika gönguleið á höfðanum.

3.6.5. Reiðleiðir

Einungis er heimilt að fara á hrossum eftir vegslóða vegna lífríkisverndar. Mælst er til þess að þeir sem ætla ríðandi út í höfðann tilkynni það til umsjónamanns svæðisins til að forðast óþarfa rask á lífríki.

3.6.6. Skilti

Innan verndarsvæðisins skulu vera fræðsluskilti sem upplýsa um náttúrufar, jarðsögu og menningu, upplýsingaskilti með upplýsingum um umgengnisreglur og vegvísar. Skilti og merkingar verði í samræmi við *Handbók um merkingar á friðlýstum svæðum*. Upplýsingar um svæðið skulu vera við upphaf göngustíga inn á svæðið.

Aðgerðir:

- ✓ Umhverfisstofnun, í samvinnu við hagsmunaaðila og sveitarfélag, setji upp upplýsinga- og fræðsluskilti um friðlandið. Á skiltunum komi fram upplýsingar um náttúrufar, menningaminjar, gönguleiðir og umgengnisreglur svo sem um ómönnuð loftför og sorp.
- ✓ Umhverfisstofnun geri úttekt og áætlun um önnur skilti sem æskilegt er að verði sett upp og setji í framkvæmdaráætlun.

3.6.7. Sorp og sorpflokkun

Ekki er gert ráð fyrir því að tekið verði á móti sorpi innan friðlandsins.

3.7. Öryggismál

Öryggisáætlun friðlýstra svæða í umsjón Umhverfisstofnunar verður höfð til hliðsjónar í tengslum við öryggismál í Ingólfshöfða. Leggja skal áherslu á að gestir svæðisins virði merkingar og fylgi göngustígum.

Aðgerðir:

- ✓ Umhverfisstofnun staðfæri Öryggisáætlun friðlýstra svæða stofnunarinnar fyrir Ingólfshöfða.
- ✓ Uppfæra skal öryggisáætlunina annað hvert ár.

3.8. Fræðsla og kynning

Upplýsinga- og fræðsluefni um náttúru- og menningarminjar verndarsvæðisins skal vera aðgengilegt almenningi ásamt þeim umgengnisreglum sem gilda á svæðinu. Upplýsingar skulu settar fram á auðskilinn hátt og stuðla að því að fólk læri að meta, skilja og tengjast náttúru- og menningarminjum svæðisins sem verið er að vernda, og þannig stuðla að góðri umgengni. Hugað skal að samstarfi við skóla í nærsamfélaginu um að þeir nýti svæðið til fræðslu og kennslu m.a. með upplýsingum á heimasíðu og samtali við skólastjórnendur og kennara.

Aðgerðir:

- ✓ Heimasíða um svæðið verði endurgerð á vef Umhverfisstofnunar.
- ✓ Bæklingur um svæðið verði uppfærður.

3.9. Mönnuð og ómönnuð loftför

Til verndar lífríki friðlandsins þá er óheimilt að lenda þyrlum innan friðlandsins. Vegna lífríkisverndar þá er óheimilt að nota ómönnuð loftför innan friðlandsins, svo sem flygildi, nema með leyfi Umhverfisstofnunar. Undanskilið banninu eru leitar- og björgunaraðgerðir og starfsemi Landhelgisgæslunnar, sbr. reglugerð 60/1998 og reglugerð 1185/2012. Leyfishafar skulu ávallt leita sér upplýsinga um gildandi reglur um starfrækslu ómannaðra loftfara og leita leyfis Samgöngustofu í samræmi við þær reglur.

Aðgerðir:

- ✓ Reglur um notkun ómannaðra loftfara, s.s. flygilda, verði settar á upplýsingaskilti um náttúruvættið.

3.10. Rannsóknir og vöktun

Samkvæmt 74. gr laga um náttúruvernd ber Náttúrufræðistofnun Íslands ábyrgð á vöktun lykilþátta íslenskrar náttúru að því marki sem hún er ekki falin öðrum stofnunum. Stofnunin á að vinna heildstæða áætlun um vöktun og skipuleggja framkvæmd hennar. Jafnframt á Náttúrufræðistofnun að vinna vöktunaráætlun fyrir friðlýst svæði í samráði við Umhverfisstofnun sem skal vera hluti stjórnunar- og verndaráætlunar viðkomandi svæðis. Náttúrufræðistofnun í samstarfi við Umhverfisstofnun munu á næstu árum útbúa vöktunaráætlanir fyrir friðlýst svæði samhliða vinnu Náttúrufræðistofnunar við gerð heildstæðrar vöktunaráætlunar fyrir lykilþætti íslenskrar náttúru. Sú vinna hófst árið 2017 og mun halda áfram árið 2018. Vöktunaráætlun fyrir lykilþætti íslenskrar náttúru mun fela í sér forgangsröðun og áherslur í vöktun á hverju svæði fyrir sig. Þar mun m.a. koma fram hvaða svæði verða sett í forgang og hvað á að vakta á hverju svæði fyrir sig. Ekki er búið að vinna vöktunaráætlun fyrir Ingólfshöfða en þegar því er lokið mun hún verða viðauki við þessa stjórnunar- og verndaráætlun.

Sérstakar reglur um umferð og dvöl

Sérstakar reglur um umferð manna og dvöl í Ingólfshöfða sem settar eru í samræmi við ákvæði 2. mgr. 81. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd eru eftirfarandi:

- Næturdvöl er bönnuð innan friðlandsins.
- Þyrlum og öðrum mönnum loftförum er óheimilt að lenda innan friðlandsins, nema að fengnu leyfi frá Umhverfisstofnun. Notkun ómannaðra loftfara er bönnuð nema með leyfi Umhverfisstofnunar. Undanskilið banninu eru leitar- og björgunaraðgerðir og starfsemi Landhelgisgæslunnar, sbr. reglugerð 60/1998 og reglugerð 1185/2012.
- Kvikmynda- og ljósmyndataka sem getur haft áhrif á lífríki friðlandsins er háð leyfi Umhverfisstofnunar.
- Lausaganga hrossa er óheimil innan friðlandsins. Einungis er heimilt að ríða eftir skilgreindum vegslóða.
- Hjólreiðar eru einungis heimil á vegslóða.
- Lausaganga gæludýra er óheimil.

Heimildaskrá

Hafdís S. Roysdóttir. 2006. Ingólfhöfði:friðland. Umhverfisstofnun. UST-2006:18.
Reykjavík.

Íslendingabók, Landnámabók. (1968). Íslenzk fornrit I. Útgefandi: Jakob Benediksson.
Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag.

Jón Gunnar Ottósson og Snorri Baldursson. (2005).

Náttúrufar og náttúruminjar sunnan Vatnajökuls. Náttúrufræðistofnun Íslands.
Skýrsla nr. NÍ-05005. Reykjavík

DRÖG

Viðauki I

Auglýsing um friðland á Ingólfshöfða

Stj.tíð. B. nr. 388/1978.

Sérprentun nr. 360

Auglýsing um friðland á Ingólfshöfða.

Samkvæmt heimild í 24. grein laga nr. 47/1971, um náttúruvernd, hefur [Umhverfisstofnun] ákveðið að friðlýsa Ingólfshöfða í Austur-Skaftafellssýslu og er svæðið friðland.

Mörk friðlandsins mynda ferhyrning um línur sem hugsast dregnar í 100 metra fjarlægð út frá ystu klettasnösnum höfðans.

Þessar reglur gilda um friðlandið.

Hefðbundnar nýttjar bænda á Hofi og Svinafelli III í Hofshreppi fá að haldast á svæðinu með samkomulagi við [Umhverfisstofnun]. Sama gildir um hefðbundnar nýttjar Hofsness af fjöru vestan höfðans og ósi sem falla kann um svæðið.

Að öðru leyti má hvorki skerða gróður, skaða eða trufla dýralíf né gera jarðrask.

Mannvirkjum, sem nú eru á höfðanum, skal við haldið í samráði við [Umhverfisstofnun].

Gangandi og ridandi fólki er heimil för um svæðið í lögætum tilgangi en hyggist ferðafolk dvelja þar um lengri tíma þarf leyfi umsýsnaðila. Akstur er bannaður í höfðanum án sérstaks leyfis umsýsnaðila, svo og meðferð skotvopna.

[Umhverfisstofnun] getur falið umboð sitt samkvæmt þessari friðlýsingu þriggja manna umsýsnamefnd sem skipuð sé fulltrúum tilnefndum af landeigendum, náttúruverndarnefnd Austur-Skaftafellssýslu og [Umhverfisstofnun].

Til undanþágu frá reglum þessum þarf leyfi [Umhverfisstofnunar] eða þess sem fer með umboð stofnunarinnar.

Um viðurlög vegna brota á reglum þessum fer að ákvæðum náttúruverndarlaga.

Ráðuneytið er samþykkt friðlýsingunni sem tekur gildi við birtingu þessarar auglýsingar í Stjórnartíðindum.

Jafnframt er felld úr gildi auglýsing nr. 186/1974 um sama efni.

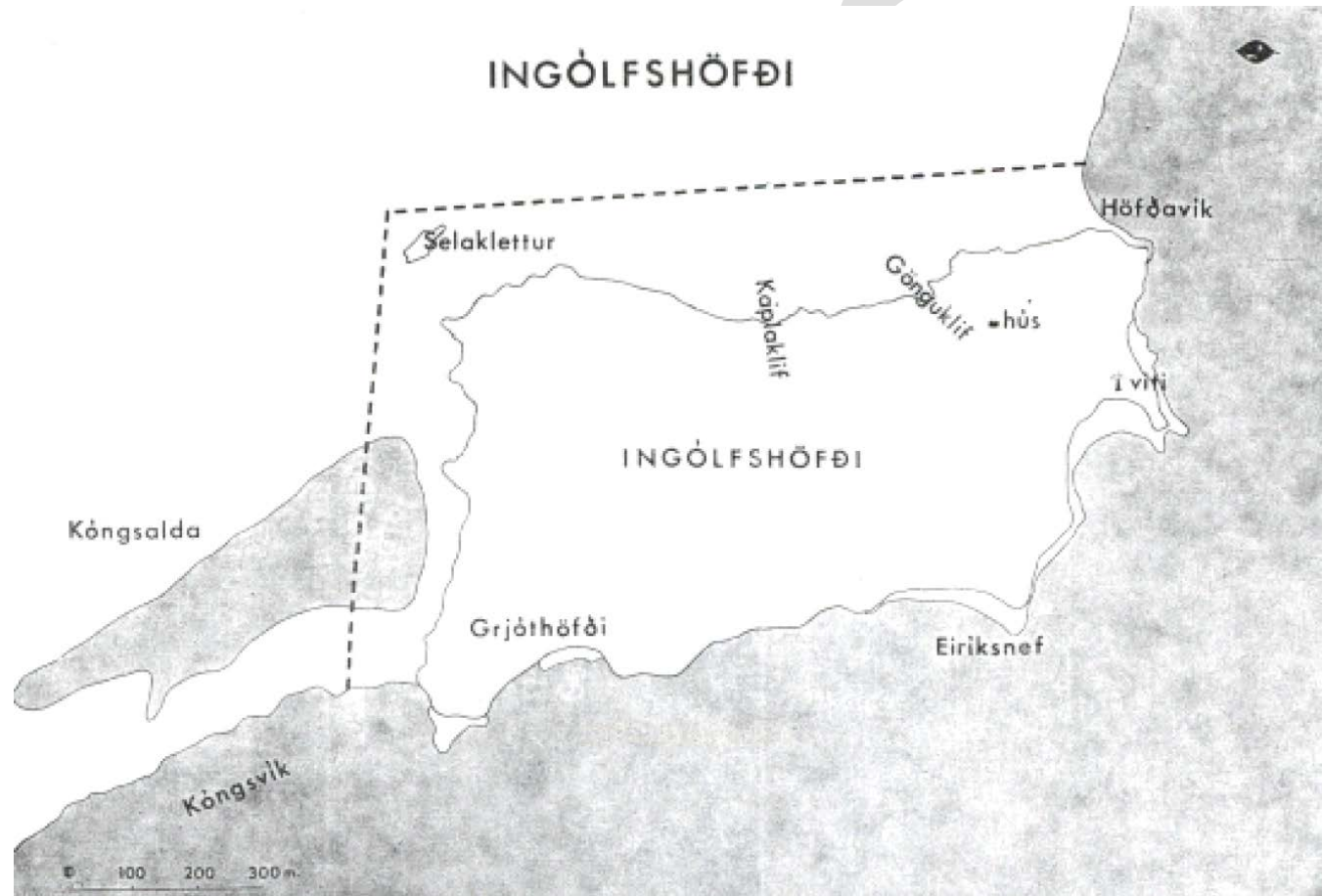
Í menntamálaráðuneytinu, 3. október 1978.

Ragnar Arnalds.

Runólfur Þórarinsson

Viðauki II

Kort af friðlandinu.

Viðauki III

Leigusamningur.

LEIGUSAMNINGUR

Nr. samnings:

5.1969

Landbúnaðarráðherra f.h. jarðadeildar landbúnaðarráðuneytisins (í samningi þessum nefndur leigusali) leigir hér með:	Leigutakar Þorlákur Örn Bergsson kt. 170652-2669 Ari Sigurjónsson kt. 110144-3699 Ari Sigjón Sigurjón Arnar Bjarnason kt. 310344-4199 Sigurjón Gunnarsson kt. 110643-2179 Ragnheiður Magnúsdóttir kt. 271054-2549 (í samningi þessum nefndur leigutaki)																		
rikisjörðina Sandfell Hofshreppi Austur-Skaftafellssýslu	Sveitafélagsnúmer: 7708 Staðgreinir: 00039000 Tegund jarðar: Kirkjujörð																		
1. Jörðin er leigð í tju ár frá fardögum 2003 að telja. Leigan framtengist ár frá ári, nema annar hvor eða báðir aðilar segi upp leigunni. Segja skal upp leigu fyrir jól, miðað við næstu fardaga.																			
2. Jörðin og eignir ríkisins, sem fylgja með í leigunni, eru sem hér segir: 2.1. Fasteignir skv. fasteignamati í júní 2001:																			
<table border="1"><thead><tr><th>Mhl.</th><th>Tegund eignar</th><th>Bygg.ár</th><th>Bygg.efni</th><th>Stærðir</th><th>Fasteignamat</th></tr></thead><tbody><tr><td>00</td><td>jörð</td><td></td><td></td><td></td><td>395.000 kr.</td></tr><tr><td colspan="5">Samtals:</td><td>395.000 kr.</td></tr></tbody></table>		Mhl.	Tegund eignar	Bygg.ár	Bygg.efni	Stærðir	Fasteignamat	00	jörð				395.000 kr.	Samtals:					395.000 kr.
Mhl.	Tegund eignar	Bygg.ár	Bygg.efni	Stærðir	Fasteignamat														
00	jörð				395.000 kr.														
Samtals:					395.000 kr.														
3.1. Leiga eftir jörðina og eignir ríkisins skv. 2.1. fyrir hvert fardagaár skal vera 3,25% af fasteignamati eignanna og skal leigan hverju sinni reiknast af fasteignamati í desember næst á undan gjalddaga leigunnar.																			
3.2. Árleg leiga skv. 3.1. skal þó aldrei vera lægri en kr. 25.000,-, miðað við byggingarvísitölu 235,4 stig í maí 1999, sem er í mars 2003 kr. 30.321,- og breytist nefnd lágmarksleiga í samræmi við breytingar á byggingarvísitölu, eins og hún er í marsmánuði á hverjum tíma.																			
3.3. Gjaldþagi leigunnar er 15. mars ár hvert, í fyrsta sinn 15. mars 2004.																			
3.4. Leiguna ber að greiða hjá sýslumanni. Heimilt er leigusala að breyta greiðslustað leigunnar og skal það tilkynnt leigutaka eigi síðar en 1. janúar næst á undan gjalddaga. Verði leigan ekki greidd 30 dögum eftir gjalddaga, falla á hana hæstu lögleyfðu dráttarvextir, eins og þeir eru á hverjum tíma, frá gjalddaga.																			
4. Leigutaki greiðir alla skatta og skyldur, sem lagðar kunna að verða á jörðina og mannvirkri sem gjaldstofn, og heldur uppi lögskilum af henni, fjallskilum o.fl., leigusala að kostnaðarlausu. Leigutaka ber að váttryggja hús á jörðinni, ef einhver eru, gegn eldsvoða, leigusala að kostnaðarlausu.																			
5. Jörðin er leigð til beitar og annarra venjulegra leiguafnota. Mannvirkjagerð á jörðinni er ekki heimil nema með leyfi leigusala. Leigutaka ber að hlíta ákvæðum ábúðarlaga nr. 64/1976 um meðferð á landi jarðarinnar og viðhald mannvirkja á jörðinni, eftir því sem við á.																			
6. Leigutaka er óheimilt að framleigja eða framselja leigurétt sinn og afnotarétt á jörðinni eða afhenda hann á nokkurn annan hátt. Ennfremur er leigutaka óheimilt að veðsetja leigurétt sinn á jörðinni.																			

Viðauki IV

Listi yfir samráðsaðila:

- Umhverfis- og auðlindaráðuneyti
- Náttúrufræðistofnun Íslands
- Minjastofnun Íslands
- Skipulagsstofnun
- Samgöngustofa
- Landsbjörg
- Neyðarlínan
- Ferðamálastofa
- Landgræðsla ríkisins
- Skógrækt ríkisins
- Náttúruverndarsamtök Íslands
- Landvernd
- Fuglavernd
- Samtök ferðaþjónustunnar
- Samút
- Flugmálafélag Íslands
- Félag leiðsögumanna
- Lögreglan á Suðurlandi
- Rannóknarsetur Háskóla Íslands
- Ríkiseignir

Viðauki V

FUGLALÍF OG FERÐAMENN Í INGÓLFSHÖFÐA

MINNISBLAÐ

VERKNÚMER:	09300-001	DAGS.:	2018-06-27
VERKHLUTI:	020	NR.:	0001
HÖFUNDUR:	Arnór Þórir Sigfússon		
DREIFING:	Umhverfisstofnun		

Efni: Skoðun á fuglalífi í Ingólfshöfða

Þann 14. júní 2018 var farin vettvangsferð í Ingólfshöfða að beiðni Umhverfisstofnunar. Tilgangur ferðarinnar var að meta áhrif ferðamanna á fuglalíf í höfðanum og hvort ástæða sé talin vera á að vernda varp fugla í höfðanum á einhverjum tíma. Helsta umferð ferðamanna í Ingólfshöfða er á vegum Óræfaferða ehf. sem er með skipulagðar ferðir með leiðsögumönnum. Samkvæmt heimasíðu fyrirtækisins¹ þá eru að jafnaði tvær ferðir á dag, kl 10:15 og 13:30 en suma daga eruð ferðir allt að fimm á dag og bætast þá við ferðir kl. 09:00, 11:45 og 14:30. Ferðin tekur um tvo og hálfan tíma en af því er um klukkutími í ferðir fram og til baka þannig að ferðamenn eru um einn og hálfan tíma í höfðanum. Samkvæmt því þá eru ferðamenn á svæðinu að jafnaði frá kl. 10:45 til 16:30 en utan þess tíma er ekki að vænta mikilla mannaferða.

Undirritaður fór með hópi ferðamanna í ferð kl. 13:30 og var landvörður frá Umhverfisstofnun, Arnaldur Björnsson með í för. Tveir starfsmenn voru frá fyrirtækinu, leiðsögumaður og aðstoðarmaður auk um tuttugu ferðamanna, bæði erlendra og íslenskra. Ekið er á dráttarvél með heyvagni aftaní þar sem farþegarnir standa. Komið er að höfðanum miðjum að norðanverðu þar sem farþegar fara úr vagninum og ganga upp sandbrekku. Norðvesturhluti höfðans er lítt gróinn og þar liggur yfir hluta hans foksandur og er sandbrekkan þannig til komin. Þegar upp var komið þá hélt ferðamannahópurinn af stað til austurs eftir brún höfðans en áður hafði leiðsögumaðurinn farið yfir það sem í vændum væri og brýndi fyrir ferðamönnum að halda hópinn og fylgja göngustíg. Tjáði hann þeim einnig að við værum á vegum Umhverfisstofnunar og myndum fara víða um höfðann og að þeir mættu ekki fylgja okkur. Við héldum í humátt á eftir hópnum fyrst en gengum síðan til suðausturs á ská yfir höfðann og gaf það okkur færi á að meta fuglalíf í höfðanum og jafnframt fylgjast með hópnum úr fjarlægð. Hópurinn fylgdi brúninni austur um og suður fyrir höfðann, að vita sem er við suðausturhorn höfðans. Þar hittum við hópinn á ný en ferðamennirnir virtust aðallega vera að sækjast eftir að sjá lunda og aðra bjargfugla auk þess sem þau sáu til skúmma sem þarna verpa. Frá vitanum gengu ferðamennirnir eftir stíg þvert yfir höfðann til baka að vögunum. Við gengum til baka aðeins vestar yfir höfðann og hittum þá við vagnana.

Í stuttri ferð eins og farin var gafst ekki tími til að meta fjölda fugla í Ingólfshöfða heldur var gengið um hluta af höfðanum og fuglategundir uppi á honum kannaðar. Til eru heimildir um bjargfuglavarp í höfðanum^{2,3} og ekki var tími til að meta það svo eingöngu var kannað fuglalíf uppi á höfðanum. Að skúmnum undanskildum þá var fuglalíf uppi á höfðanum fremur fábreytt og þéttleiki fugla lítill. Höfundur taldi að a.m.k. 110 pör væru af skúmum í Ingólfshöfða og er það nærri því sem segir í bæklingi Umhverfisstofnunar um friðlandið⁴ frá 2006 en þar er talið að 104 pör hafi orpið í höfðanum 1999. Á

¹ <https://www.fromcoasttomountains.com/ingolfshofdi-puffin-tour>

² <https://www.ni.is/greinar/ingolfshofdi>

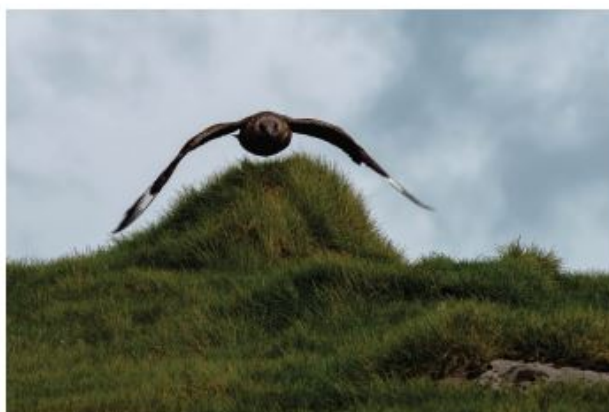
³ <https://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Veidi/radstofun/Bjargfuglavoktun2017.pdf>

⁴ <http://eldri.ust.is/media/fraedsluefni/Ingolfshofdabakingur-islenska-2006.pdf>

heimasíðu ferðaþjónustuaðilans er sagt að um 150 pör af skúmum verpi í höfðanum³. Aðrir fuglar sem sáust og voru líklegir varpfuglar voru sólskrikjur, en sex líkleg varppör sáust, maríuerla sást við brún norðan við víta og tvö þúfutittlingspör sáust einnig. Sandlóupar sást á miðjum höfðanum, sunnan við þar sem gengið var upp. Um helmingur af grónu svæði höfðans var kannað þannig að sjá má að þéttleiki fugla, annarra en skúma, er lítill og tegundir fáar. Gæsaskitur sást á miðjum höfðanum skammt frá smá tjörn og bleytum en engar gæsir sáust. Ekki varð vart við kriur eða máfa sem líklega varpfugla en máfar og kriur sáust á flugi suður af höfðanum. Í sandskafli vestan við uppgönguna sáust refaspor og sagði leiðsögumaðurinn að vart yrði við refi í höfðanum. Það að refir fari um ásamt því að skúmar eru öflugir ránfuglar og ræna einnig eggjum og ungum, er líkleg skýring á því að ekki er þéttara og fjölbreyttara varp mófugla uppi á höfðanum. Fleiri tegundir mófugla sáust í t.d. námunda við húsið þar sem lagt var upp í ferðina út í höfðann.

Ferðamannahópurinn sem var á ferð með okkur virtist hlíta vel fyrir mælum leiðsögumansins og hélt sig við gönguleið við brúnina sem myndast hefur af umferð fólks um höfðann. Skúmspar sem var við gönguleiðina rétt austan við uppgönguna var mjög gæft og ekki árásgjarnt þannig að gott færi gafst þar fyrir ferðamennina að taka myndir af skúmnum. Ef gengið var aðeins inn á höfðann þar sem varp var þéttara þá voru skúmarnir mun árásgjarnari (sjá mynd) og líklegt að þeir haldi ferðamönnum við gönguleiðina því flestir óttast árás skúmana. Í ljósi þessa og að fuglavarp að skúmnum undanskildum er fábreytt og þéttleiki lítill þá er ekki líklegt að umferð ferðamanna hafi mikil áhrif á fuglavarp í höfðanum. Bjargfugl sem ferðamenn eru helst að skoða er minna næmur fyrir umferð manna uppi á brún og því ekki líklegt að verulegra áhrifa gæti af umferð ferðamanna um höfðann á bjargfuglinn. Ferðirnar eins og þær eru skipulagðar í dag, með hóflegum fjölda ferða og takmarkaða leið sem farin er eru þannig úr garði gerðar að þær ættu hafa ekki neikvæð áhrif á fuglavarp í höfðanum og telur höfundur að ekki þurfi að gera breytingar á skipulagi þeirra.

Á heimasíðu Öreafaferð ehf. eru einnig auglýstar ljósmyndaferðir⁶ sem farnar eru einu sinni til tvisvar í viku kl. 6:45 í þrjár klukkustundir. Hámarksfjöldi ljósmyndara í ferð eru tíu manns. Brýnt er fyrir ljósmyndurum á heimasíðunni að sýna fuglum tillitssemi s.s. með því að dvelja ekki lengi við hreiður og að allir ljósmyndarar verða að vera í sjónmáli við leiðsögumann allan tímann og að hlýða því þegar hann segir þeim að færa sig úr stað. Kynningaefni á heimasíðunni með leiðbeiningum um hegðun er til fyrirmyndar og það sem höfundur sá til leiðsögumans og starfsfólks bendir til að vel sé hugað að því að draga úr áhrifum ferðamanna á fuglalíf og náttúru svæðisins. Því ætti ferðaþjónusta með núverandi fyrirkomulagi að geta starfað áfram án teljandi áhrifa á fuglalíf og náttúru Ingólfshöfða.

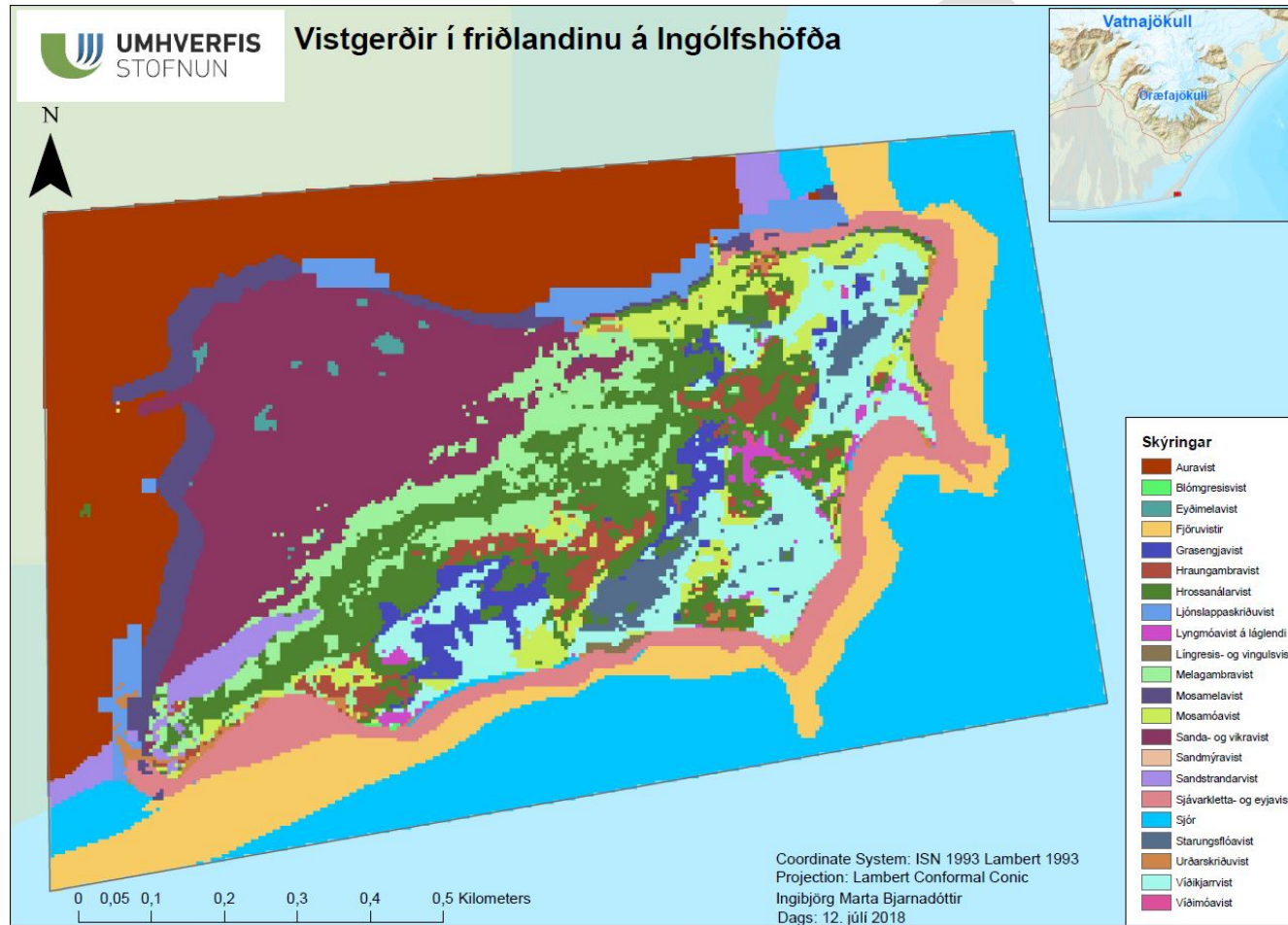

Skúmur í árásarhug (ljósmynd APS 2018).

³ <https://www.fromcoasttomountains.com/ingolfshofdi-photo-tour>

⁶ <https://www.fromcoasttomountains.com/ingolfshofdi-photo-tour>

Viðauki VI

DRÖG

Apríl 2018

F.h. Umhverfisstofnunar

Kristín L. Árnadóttir, forstjóri

Sérfræðingur